

VLADISLAVS LOČIS



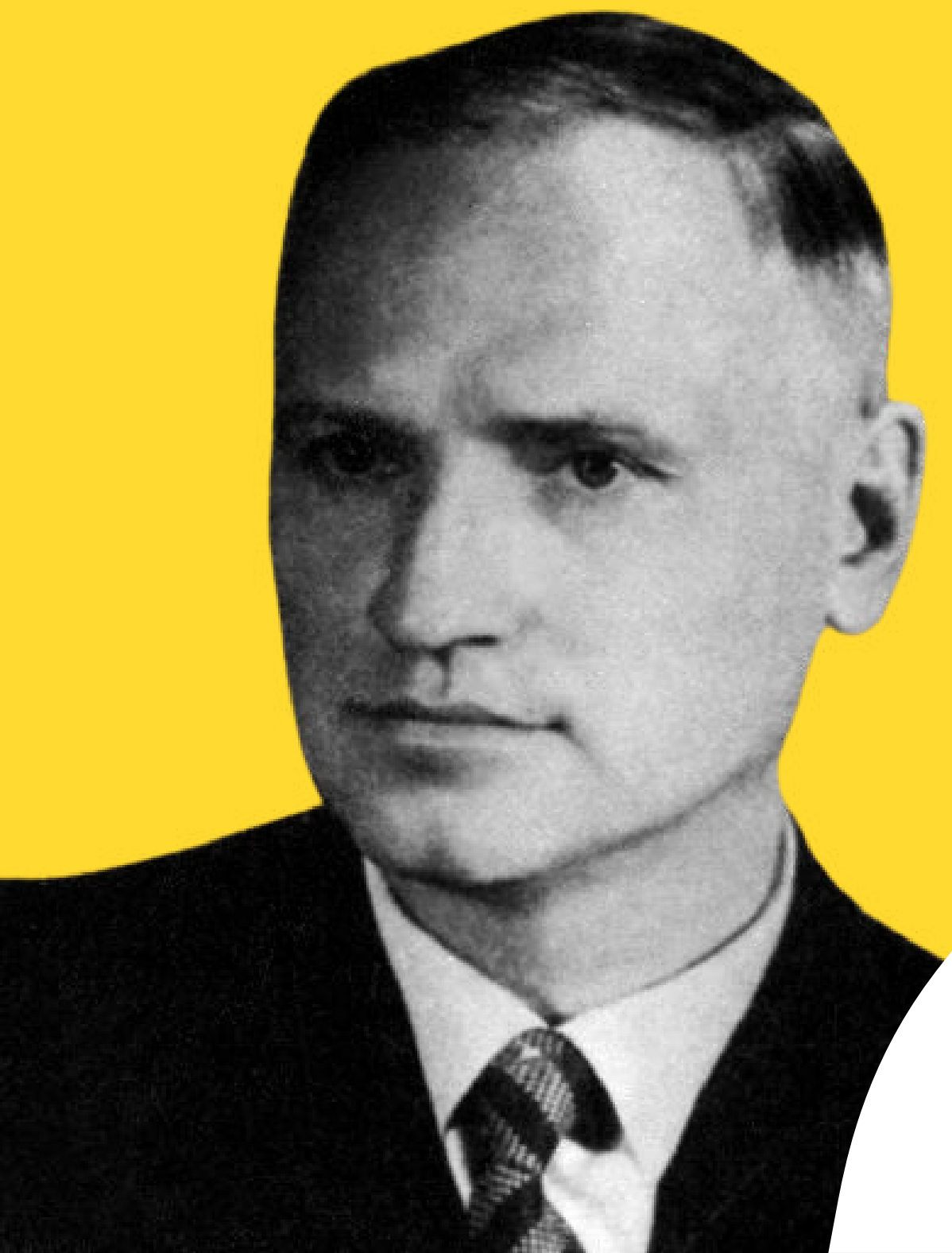
TAUTAS GARA SARGĀTĀJS

VELTĪJUMS VLADISLAVA LOČA IZDEVĒJDARBĪBAS
AIZSĀKUMU ATCEREI

CIKLĀ "LATVIEŠU GRĀMATAI – 500"

SAGATAVOJA RĒZEKNES CENTRĀLĀ BIBLIOTĒKA





VLA DIS LAVS LOCIS

Piedaloties Latvijas Nacionālās bibliotēkas iniciēto pasākumu ciklā “Latviešu grāmatai - 500” un izceļot latgaliešu izdevniecības darbību, Rēzeknes Centrālā bibliotēka aicina aplūkot izcilajam latgaliešu grāmatizdevējam, kultūras un sabiedriskajam darbiniekam Vladislavam Locim veltīto virtuālo izstādi.

Latviešu grāmatai
500

VLADISLAVS LOCIS

VLADISLAVS LOCIS (1912-1984)

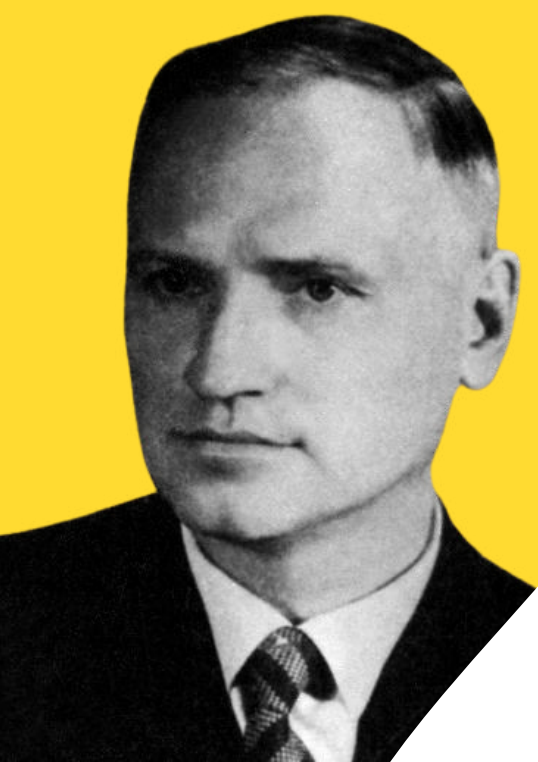
Grāmatizdevējs, rakstnieks, redaktors, sabiedriskais darbinieks un sava laika latgaliešu kultūras darba pamatvirzienu noteicējs. Dzīves laikā nodarbojās ar latgaliešu grāmatniecības attīstību, ieguldot latgaliešu kultūrā un veicinot latgaliešu rakstu valodas saglabāšanos. Viņa devums latgaliešu valodas un latgaliešu drukātā vārda saglabāšanā, trimdas latgaliešu vienošanā visā pasaulē un latgaliešu rakstniecības attīstībā ir nenovērtējams.



Latviešu grāmatai
5[1]0

Foto: <http://www.lcb.lv/>

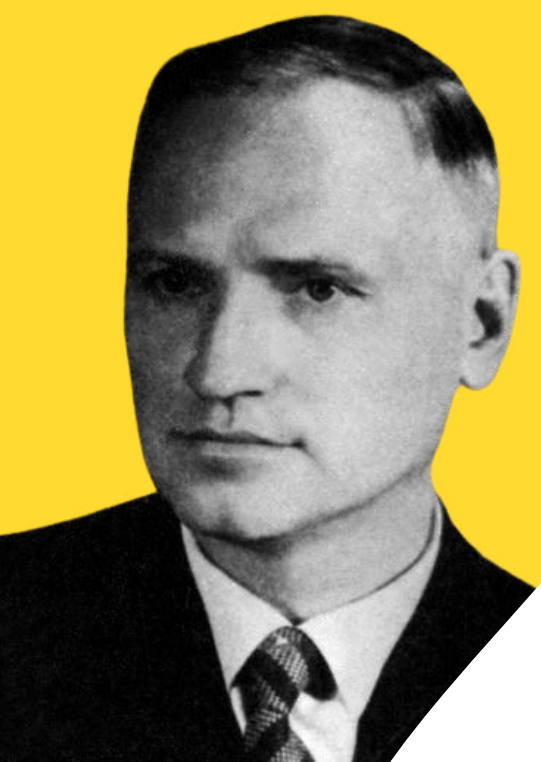
lang=lv&nod=Daugavpils_novadnieki&title=Kulturas_darbinieki&cid=17&name=Vladislavs_Locis_&aid=93



VLADISLAVS LOCIS

Bērnība un izglītība

- Vl. Locis dzimis 1912. gada 26. janvārī Dricānu pagasta Lāču ciemā.
- Ģimenē bija 5 bērni: Vladislavs, viņa vecākie brāļi Pēteris un Jezups, vecākā māsa Magdalēna un jaunākā māsa Helēna.
- Interese par drukāto vārdu Vl. Locim izpaudās jau mazotnē - viņš krāja avīzes, kuras pasūtīja viņa tēvs un no skolas nesa māsa Magdalēna. Tie bija izdevumi "Latgolas Vārds", "Zīdunis", "Dryva". Laikrakstos viņš iepazinās ar F. Trasuna, brāļu Skrindu un citu tautas atmodas darbinieku idejām.
- Vl. Locis mācījās Pilcenes 1. pakāpes pamatskolā, pēc tam Dricānu 6-gadīgajā skolā.



VLADISLAVS LOCIS

Bērnība un izglītība

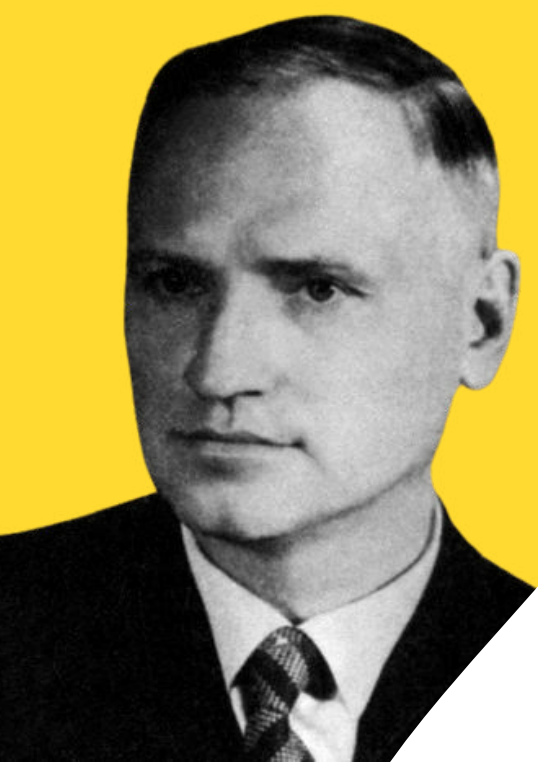
- Tālāk mācības Vl. Locis turpināja **Aglonas ģimnāzijā**. Nozīmīgu iespaidu šajā dzīves posmā uz viņu atstājis Aglonas ģimnāzijas direktors, garīdznieks un pasniedzējs **Nikodems Rancāns (1870–1933)**.
- Aglonas ģimnāzijā viņš līdzdarbojās **skolēnu literārajā pulciņā "Austra"**, kur iepazinās ar nākotnes līdzgaitnieku un darba partneri **Jāni Cibuļski**.
- Skolēnu literārajā pulciņā tika izdots **žurnāls «Censūnis»**, kuram tapa Vl. Loča pirmās publikācijas.



Aglonas ģimnāzijas ēka,
20. gs. 20.-30. gadi.

Foto:
<http://www.zudusilatvija.lv/objects/object/38302/>

Latviešu grāmatai
5[1]0



VLADISLAVS LOCIS

Bērnība un izglītība

- Pēc ģimnāzijas VI. Locis turpināja mācības Latgales Tautas universitātē Rēzeknē, bet brīvajos brīžos strādāja par ierēdni Ruka dzelzceļa kantorī (Rēzekne).
- Rēzeknē VI. Locis satika Eduardu Kozlovski, kurš atstāja pozitīvu iespaidu un iedvesmoja ar savu veiksmīgo izdevējdarbību tipogrāfijā "Darbs un zinība".
- 1935.-1936. gadā VI. Locis dienēja Latvijas armijā, Rēzeknes 9. kājnieku pulka 3. ložmetēju rotā Ludzā.

Latviešu grāmatai
5[1]0

IZDEVĒJDARBĪBAS UZSĀKŠANA

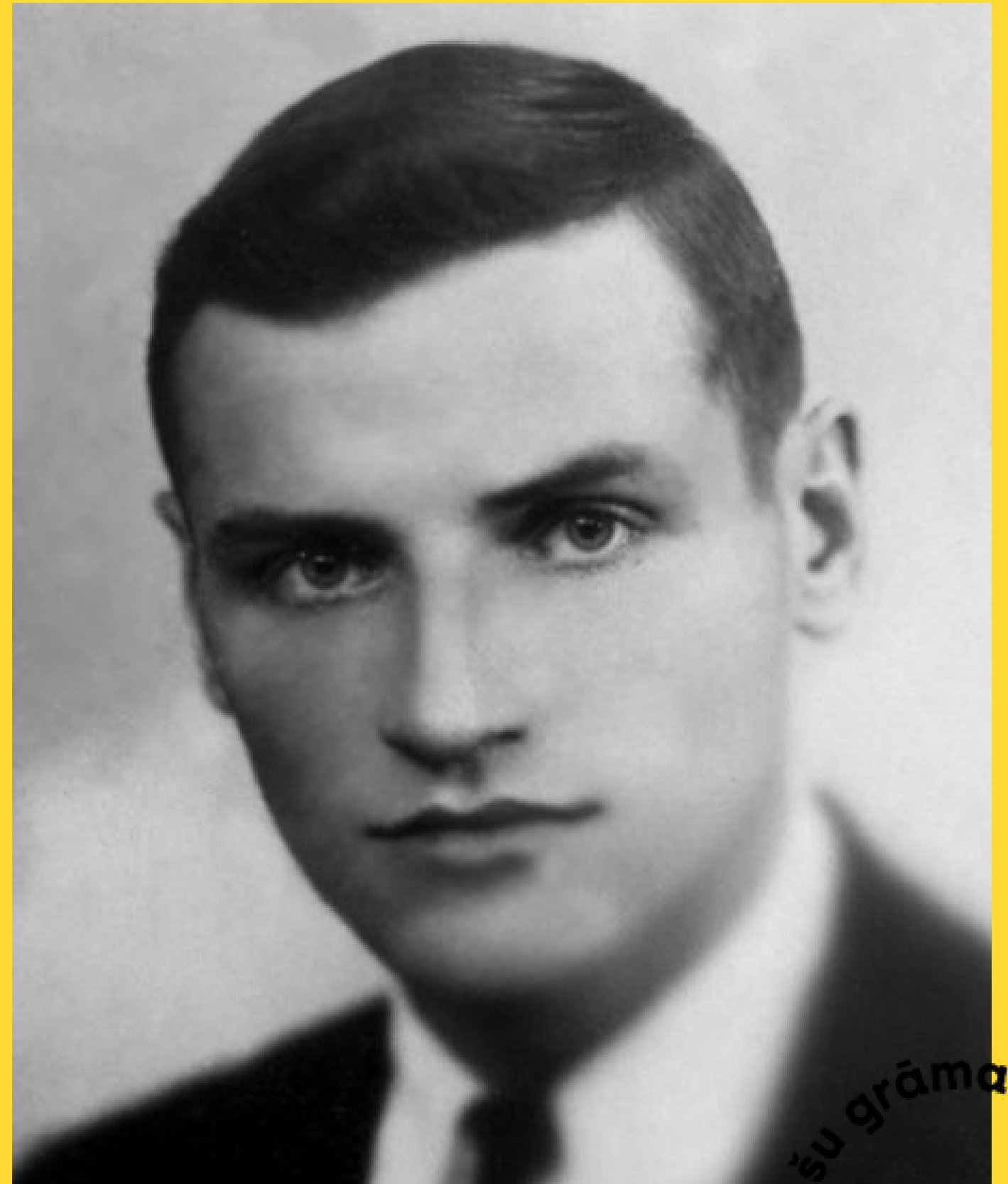
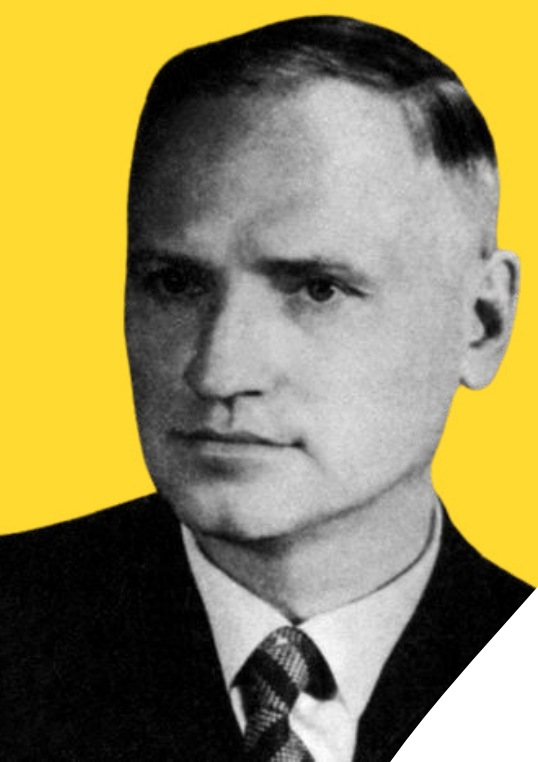


Foto: *Latviešu rakstniecība biogrāfijās*, Rīga: Zinātne, 2002
<https://www.literatura.lv/personas/vladislavs-locis>

Latviešu grāmatai
OLTC

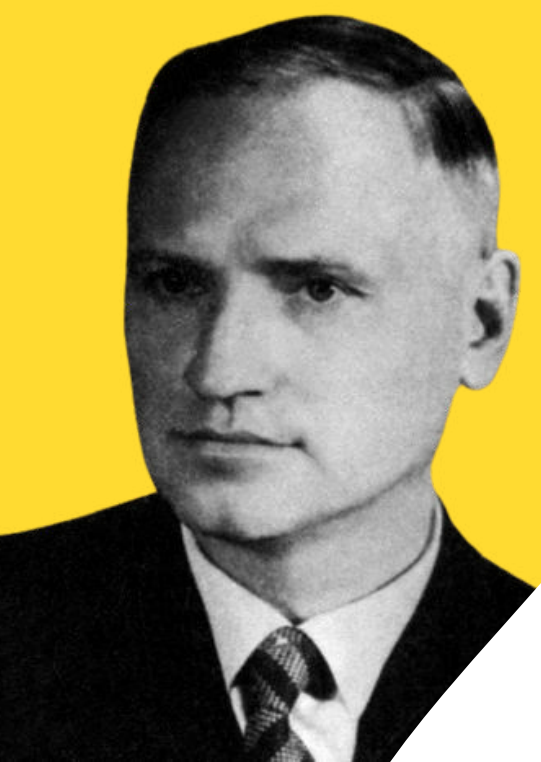


VLADISLAVS LOCIS

Izdevējdarbības uzsākšana

- **1938. gadā** Vladislavs Locis un Jānis Cibuļskis **nolēma dibināt** izdevniecību.
- Finanšu līdzekļus darba uzsākšanai sastādīja gan bankas aizņēmums, gan ziedojumi, gan personīgie uzkrājumi.
- Lielu atbalstu (gan finansiālu – 1500 Ls apmērā, gan arī atbalstu vēlākajā darbā) sniedza **Čupīšu ģimene, Alma Čupīte**.

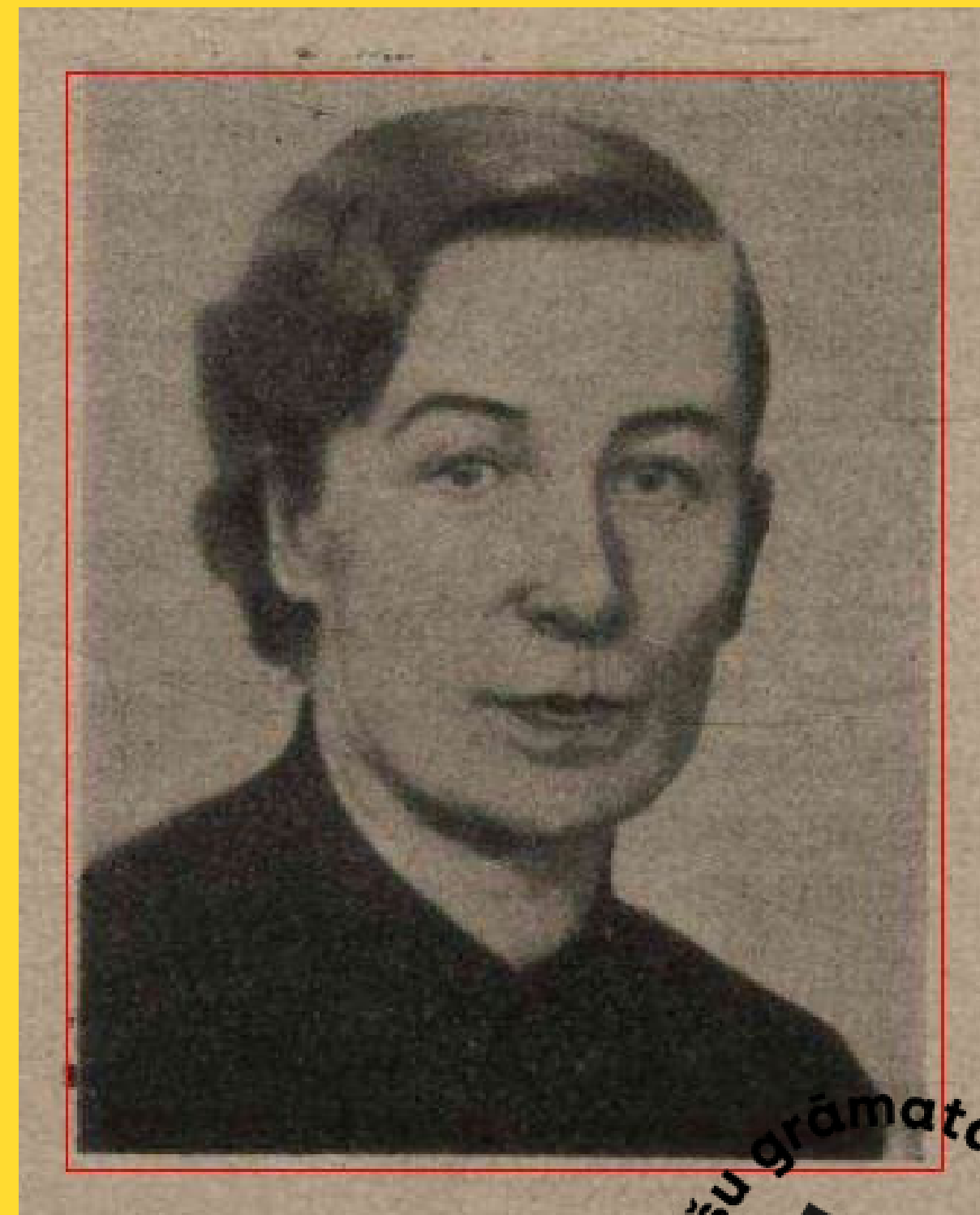
Latviešu grāmatai
5[1]0



V
L
A
D
I
S
L
A
V
S
L
O
C
I
S

Izdevējdarbības uzsākšana

- Alma Čupīte visas turpmākās dzīves garumā bija Vladislava Loča darba atbalstītāja un līdzgaitniece.
- Vl. Loča personīgajā dzīvē zināms par trim sievietēm: Almu Čupīti (Murs*), Inu un Sofiju.

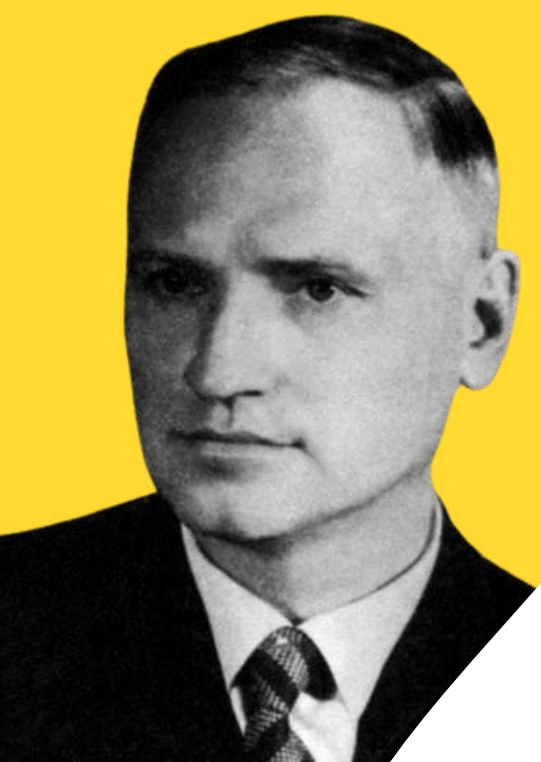


Alma Čupīte

*Vl. Lōcis, red. D. Mjartāns. *Dīnasgrōmota* : 1940-1945, 2009.

Foto:
<https://latgalesdati.du.lv/foto/5822>

Latviešu grāmatai
5[1]0



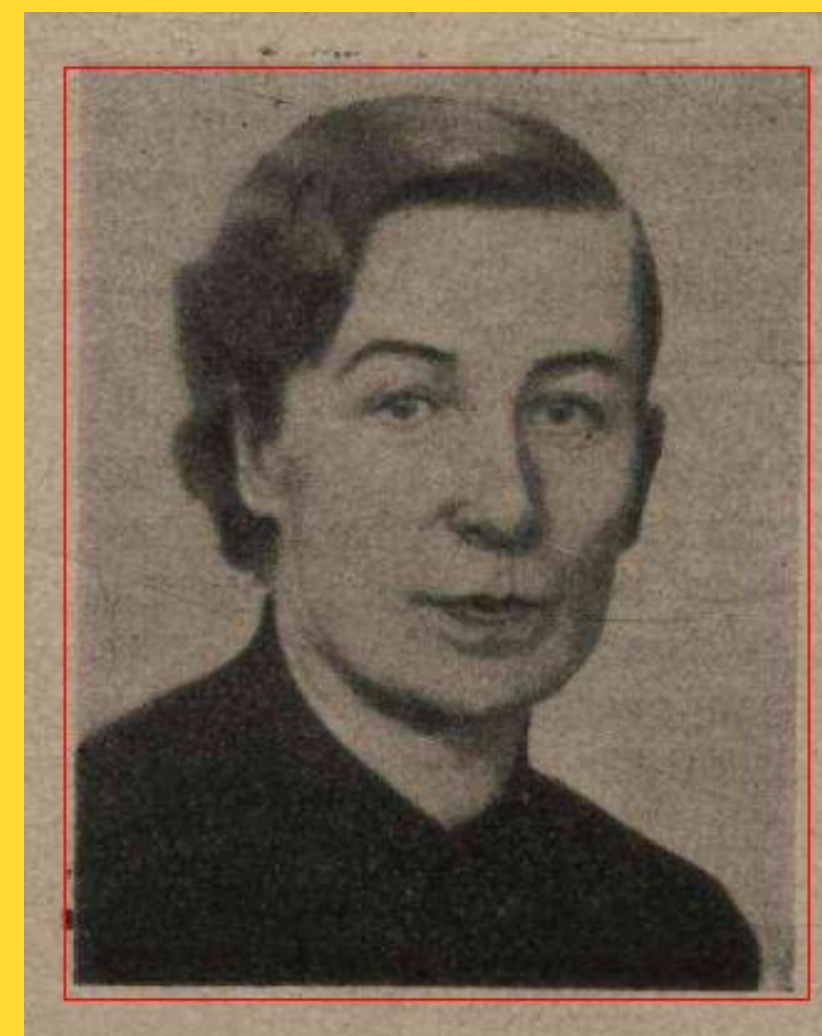
VLADISLAVS LOCIS

Izdevējdarbības uzsākšana

Par personīgo dzīvi Vl. Locis rakstīja savā dienasgrāmatā.* 1943. gada 31. janvārī:

«Dūmojas daudz un dažādi: šūreit par sevi. Gribu gimenis dzeivi un tū maņ var dūt vyslobok un eistok tikai Sofija. Murs navar byut jau pēc tō kai tūlaik pāzaudēju sevī jū, ka sōka īsamaisēt trešais, nu tōs reizes jei man vairs nav tei kas beja. Pēc tam sirdī jei aizstōja Inu. Bet nyu braukojūt uz Bolderaju ar Inu pāzaudēju, jo radzū: jei maņ neder, nav tys kō mekleju un gribu. Utrys īmēslis kai Muram tai ari Inai ir: ticeiba. Murs nagrib maineit (tai jei nazkod izateica), bet Ina ir vēl bārns, lai nu tōs tymos lītōs kaut kū praseit, jo jei nu ticeibyas nīkō napazeist un, tod, trešais: volūda: ari obejom nav, te maņ ir vajadzeigs paleigs, atrādējs, paleigs rādeišonā, bet nu šom obejom tys nav. Sofija atbylst šom praseibam un varbyut ari pats golvonais sirdī ijam tū vītu kaida ir vajadzeiga. Byus laikam jōdora tai kai mes ar Jezupu runōjom: juņa mēnesī jemsim sīvas obi reizē.»*

*Vl. Lōcis, red. D. Mjartāns. *Dīnasgrōmota* : 1940-1945, 2009.



Alma Čupīte

Latviešu grāmatai
5[1]0

Izdevējdarbības uzsākšana

- Izdevniecības atļauja tika iegūta gadu vēlāk.
- 1939. gada aprīlī tika izdotas pirmās piecas grāmatas.
- Līdz padomju okupācijai 1940. gada 17. jūnijā izdevniecībā tika izdots "Tāvu zemes kalendars" 1939. gadam un piecas grāmatas:

-Vladislava Lōča-Vaideāna romāns "Brōli";

-Divi Leonarda Latkovska tulkojumi: latīņu valodas mācību grāmata, Cicerona "De respublica" un itāliešu autora Alberta Piotona luga "Mozais mūceklis";

-Jura Pabērža dzejoļi "Rokstu krōjums I. Dzejas";

-Boleslava Brežgo darbs "Latgolas zemnieki krīvu dzymtbyušonas laikūs".

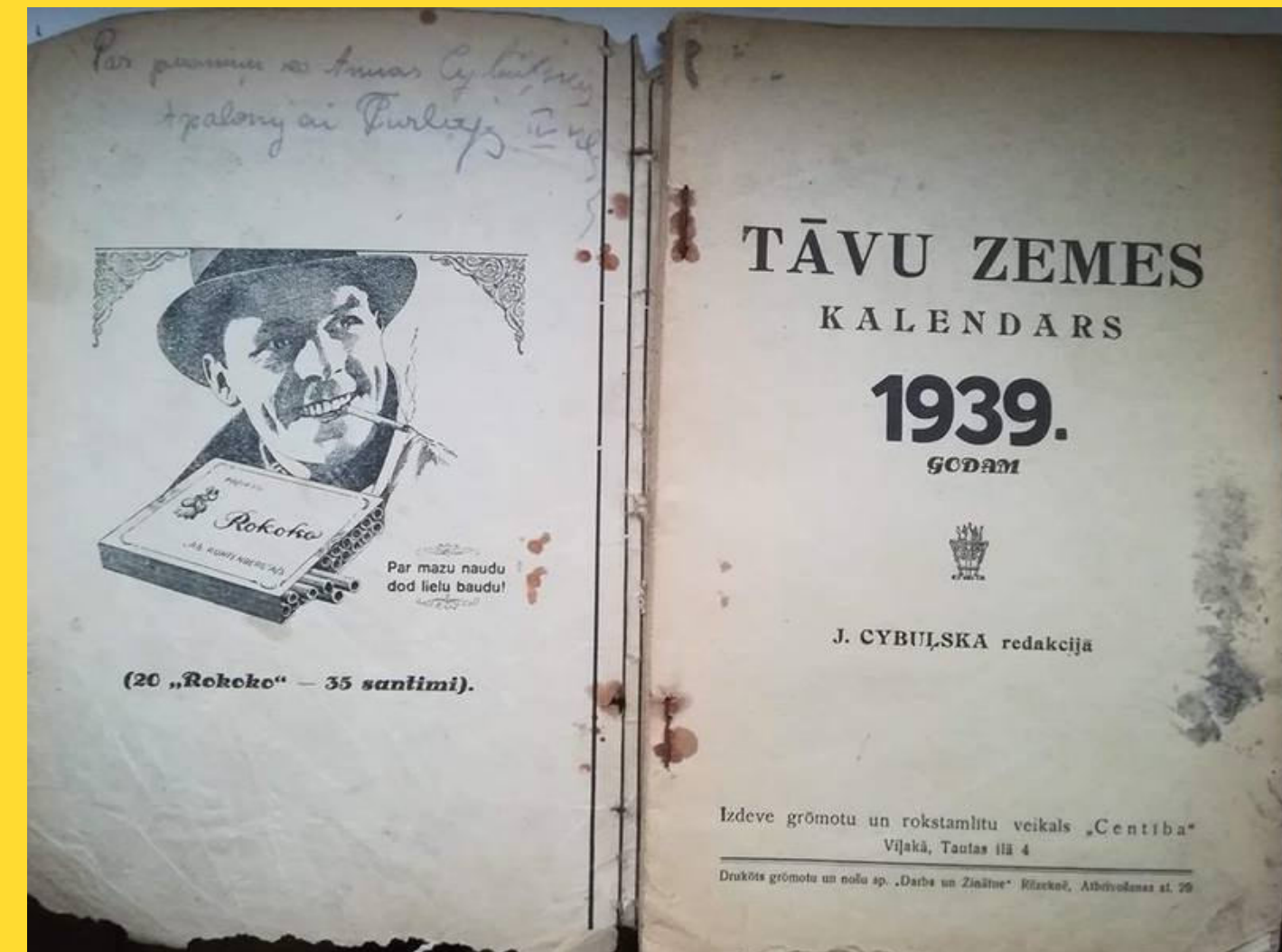
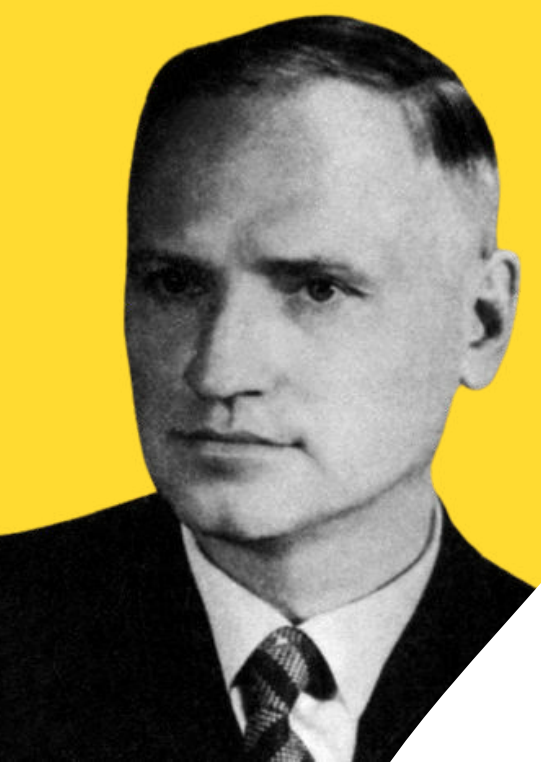


Foto: <http://latgalesdati.du.lv/foto/4391>

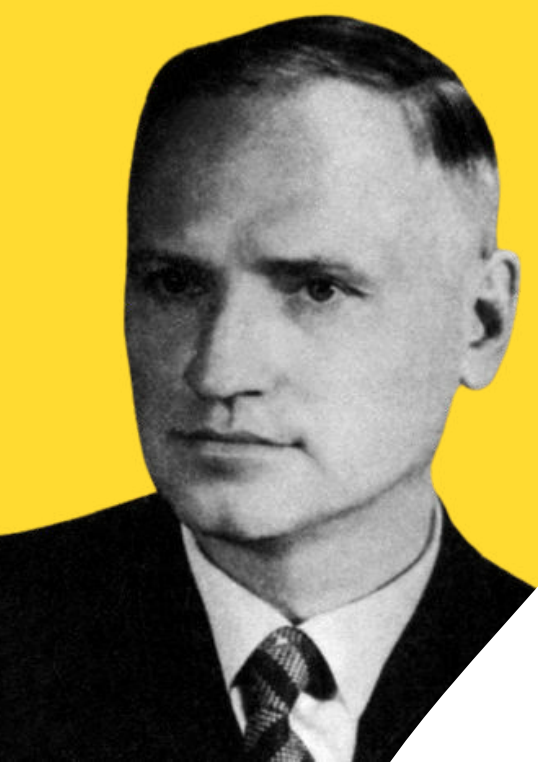


V
L
A
D
I
S
L
A
V
S
L
O
C
I
S

II Pasaules kara un «pavasara plyudu» laiks latgaliešu rakstniecībā

- 1940. gadā izdošanas darbs apstājās, taču tika turpināts darbs pie grāmatu sagatavošanas pirms izdošanas, maksāti honorāri par nākotnē izdodamajām grāmatām.
- Atļauju izdevniecība saņēma 1943. gadā. Līdz tam 1941. gada janvārī V. Locim atļāva drukāt tikai kalendārus. Šajā laikā tika izdots "Tāvu zemes kalendars" 1942. gadam. Iepriekšējā gada kalendārs izgāja tikai mašīnrakstā, bet 1940. gada kalendārs netika izdots vispār.

Latviešu grāmatai
5[1]0



V
L
A
D
I
S
L
A
V
S
L
O
C
I
S

II Pasaules kara un «pavasara plyudu» laiks latgaliešu rakstniecībā

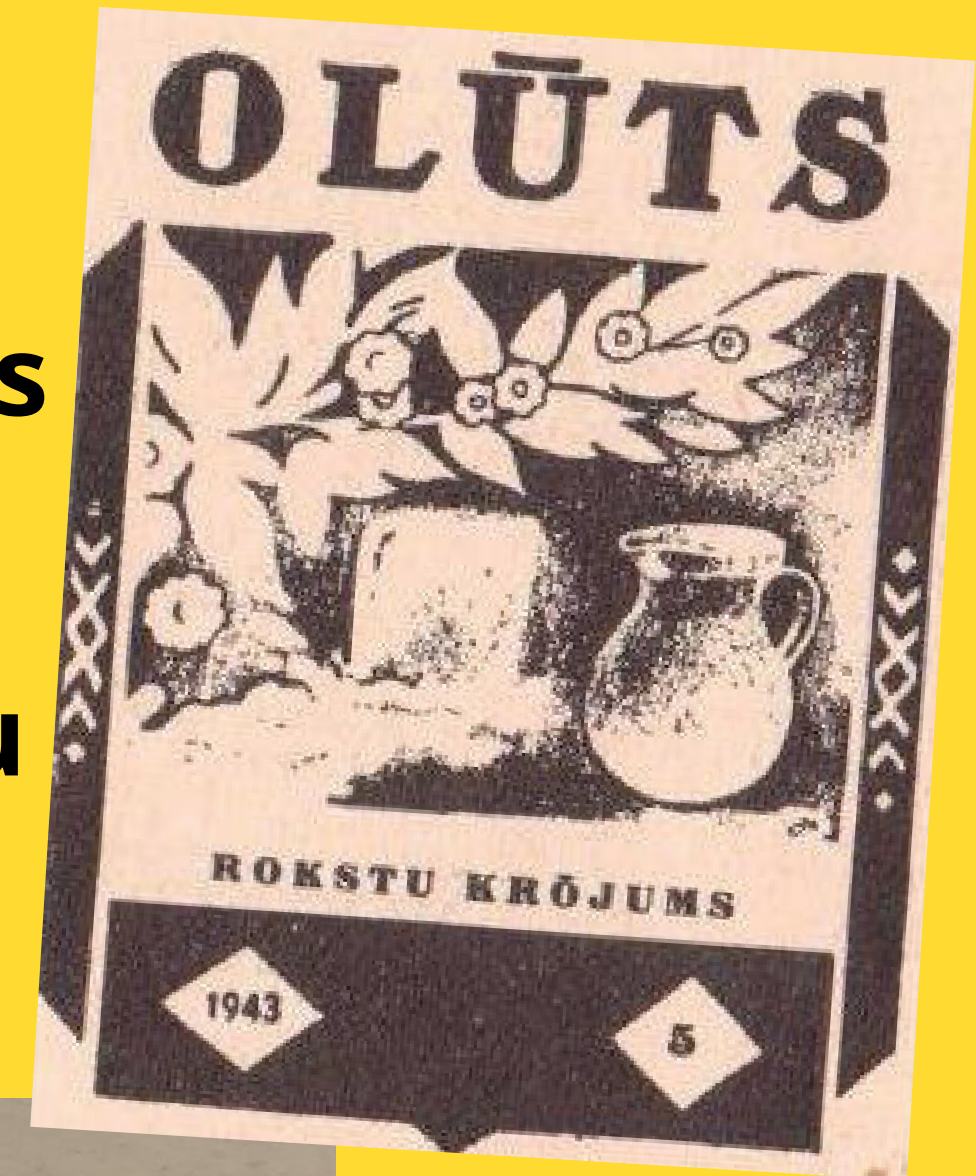
- Paradoksāli – ražīgs, labvēlīgs latgaliešu literatūras attīstības laiks. Vieni cēla gaismā ilgi glabātos manuskriptus, citi - steidza pabeigt iesāktos darbus. Tādā viedā atklājās daudzi latgaliešu kultūras darbinieki un rakstnieki.
- M. Bukšs: «Grōmotu plyudim vajadzēja tikai pavērt ceļu. Un tū darēja energiskais izdevejs Vladislavs Lōcis.»*
- Pēc 1943. gadā saņemtās izdevniecības atļaujas darbs ritēja dienu un nakti. Šis laiks iedvesmoja Vl. Loci šķietami nerealizējamām iecerēm. Pateicoties Vl. Loča enerģijai, optimismam un darbaspēkam, lielākā daļa šo ieceru tika īstenotas.

*Bukšs, M. *Latgaļu literatūras vēsture*, 1957., 603.-604. lpp.

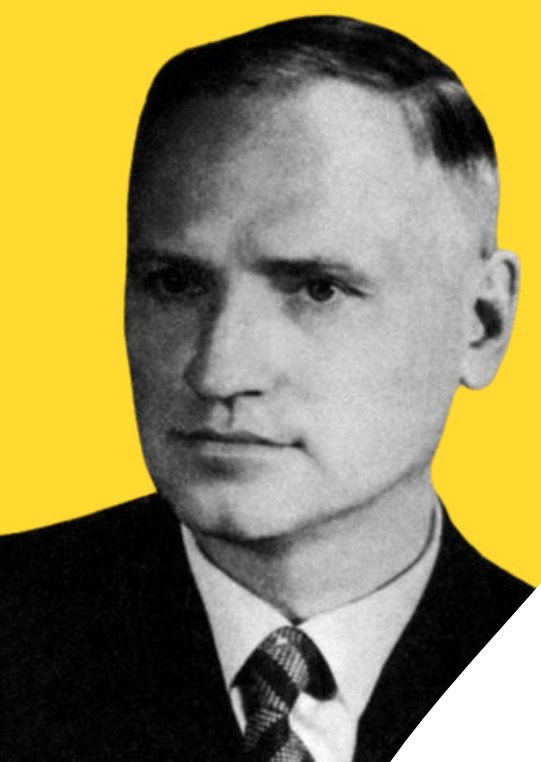
Latviešu grāmatai
5[1]0

II Pasaules kara un «pavasara plyudu» laiks latgaliešu rakstniecībā

- 1943. un 1944. gadā Vladislavs Locis izdeva 30 grāmatas, 55 latgaliešu avīzes "Lotgolas Bolss" numurus, sešus rakstu krājumus "Olūts".



Latviešu grāmatai
5[1]0



V
L
A
D
I
S
L
A
V
S
L
O
C
I
S

II Pasaules kara un «pavasara plyudu» laiks latgaliešu rakstniecībā

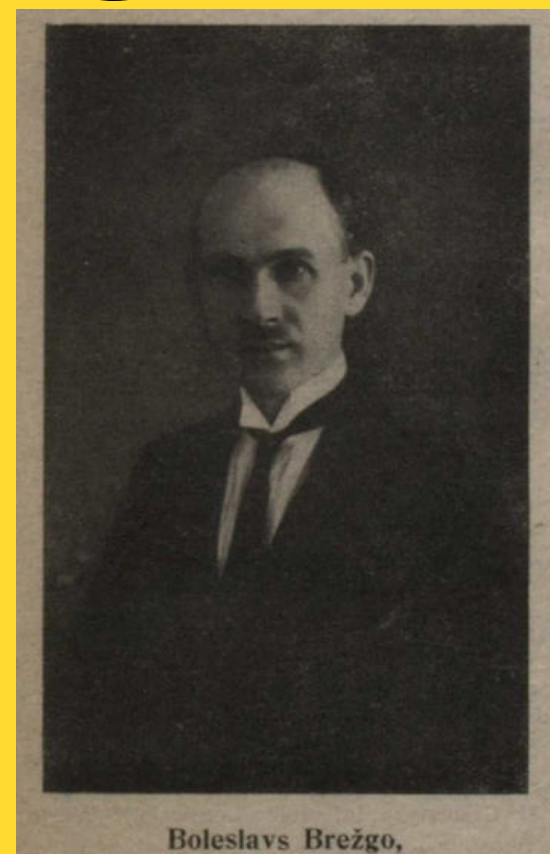
- Izdevniecības grāmatu izplatīšana notika ar Cibuļska-Kokoreviča veikala “Ceņteiba” palīdzību Viļakā, vēlāk - grāmatu un rakstāmlietu veikaliem Rēzeknē un Daugavpilī.
- Izdevniecība plauka, guva peļņu, tajā darbojās 32 darbinieki.
- 1944. gadā, sakarā ar drukas aizlieguma atcelšanas 40 gadu atceri, izdevniecība sarīkoja plašu literāro un zinātnisko darbu konkursu.

Latviešu grāmatai
50

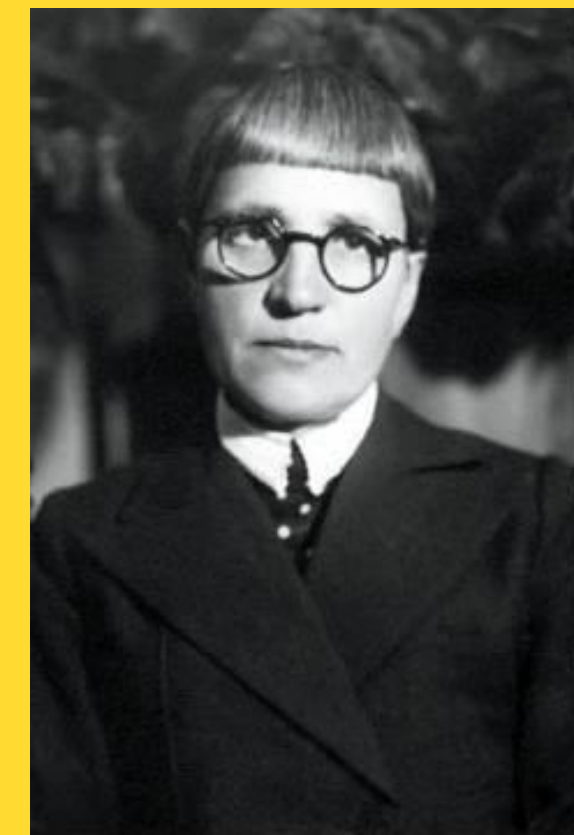
II Pasaules kara un «pavasara plyudu» laiks latgaliešu rakstniecībā

Konkursā prēmijas saņēma tādi autori kā Madsolas Joņs, Čenču Jezups, Jānis Klīdzējs, Boļeslavs Brežgo, Valerija Seile u.c.

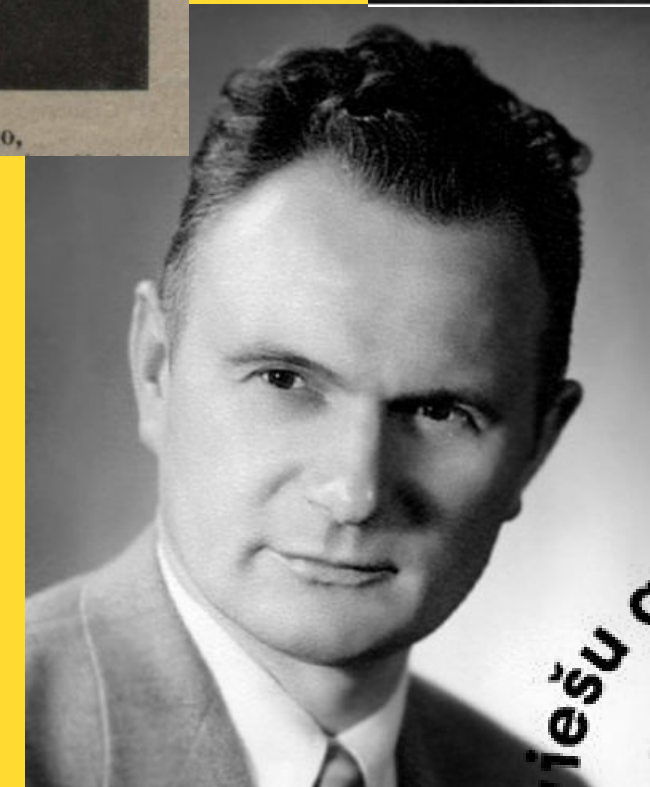
Konkurss bija svarīgs atbalsts latgaliešu literatūras attīstībai un tās radītājiem. Šajā laikā tapušie daiļliteratūras darbi tiek uzskatīti par dažiem no vērtīgākajiem latgaliešu rakstniecības pūrā.



Boļeslavs
Brežgo



Valerija
Seile



Jānis
Klīdzējs

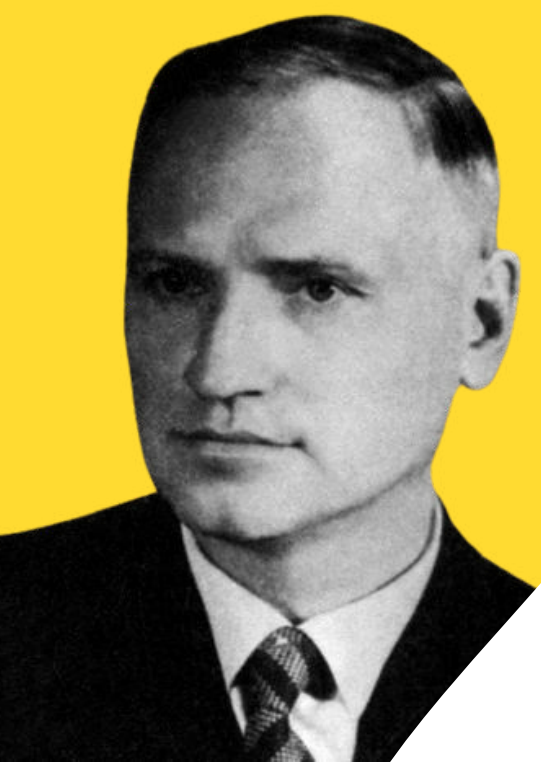


TRIMDĀ



Foto: *Latviešu rakstniecība biogrāfijās*, Rīga:
Zinātne, 2003.
<https://www.literatura.lv/personas/vladislavs->

Latvian
[1951] amatai



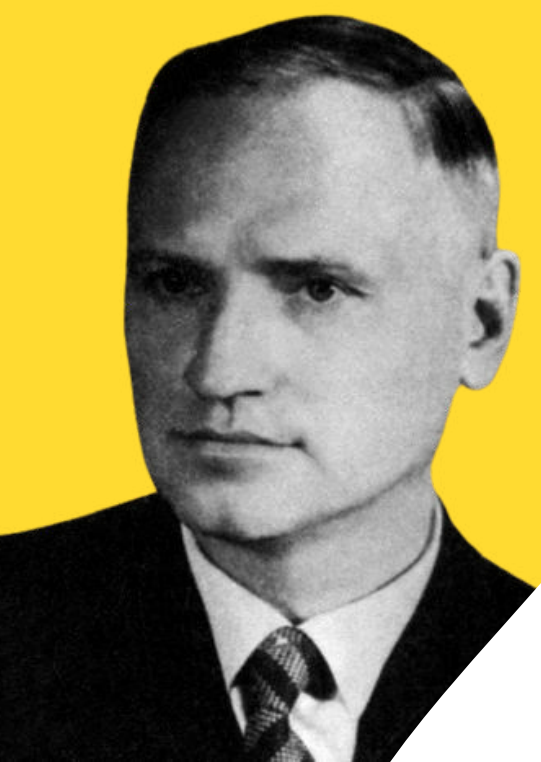
VLADISLAVS LOCIS

TRIMDĀ

- 1944. gadā Daugavpilī vācu varu pārņēma padomju armija. Vl. Locis saprata, ka palikt Latvijā nevar. Viņš izlēma doties uz Vāciju, Alma Čupīte devās līdzī.
- Apmetās Neietingā, Bavārijā. Nepameta izdevējdarbību.
- Vl. Loča izdevniecība atjaunoja savu darbu 1945. gadā. Tika izdotas piecas nelielas grāmatas, 1946. gadā – divi jau biezāki darbi.
- 1949./50. gadā trimdas latviešu “lielā izklīšana” ietekmēja arī latgaliešu izdevniecību.

**“lielā izklīšana” - trimdinieku emigrācija uz citām valstīm (izklīšana pasaulē) darba vai labākas dzīves uzsākšanai, sākās 1945.-1946.g.*

Latviešu grāmatai
5[1]0



VLADISLAVS LOCIS

TRIMDĀ

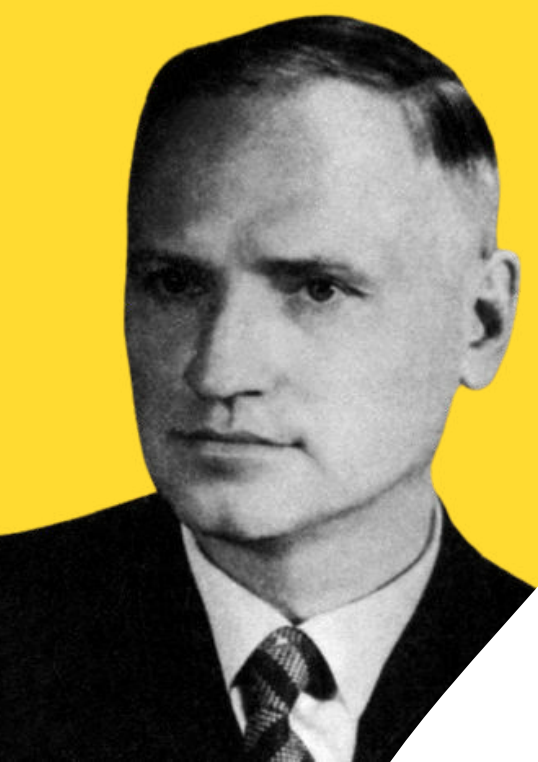
- 1949. gada 3. martā Traunšteinā, Vācijā tika nodibināts Andryva Jūrdža fonds.
- 1955. gada 1. janvārī VI. Loča izdevniecība sāka darbu kā trimdas latviešu organizācija "Latgaļu izdevniecība".



Staņislavs Ladusāns ciemos pie Vladislava Loča avīzes "Latgolas Bolss" redakcijā

Foto:
<https://www.literatura.lv/personas/vladislavs-locis>,
avots: *Latgolas Bolss*, 1969, Nr. 762, 3. lpp.

Latviešu grāmatai
5[1]0



VLADISLAVS LOCIS

TRIMDĀ

- Izdevniecības darbības laikā tika izdotas aptuveni 150 grāmatas, gadagrāmatas "Tāvu zemes kalendārs", izdota avīze „Latgola” (visilgāk izdotais latgaliešu laikraksts), atsākta laikraksta „Latgolas Bolss” izdošana, izdots žurnāls „Dzeive” un zinātnisko rakstu krājums „Acta Latgalica”.
- Gan tehnisko, gan praktisko izdošanas darbu Vl. Locis lielākoties veica viens, palīdzēja Alma Čupīte.

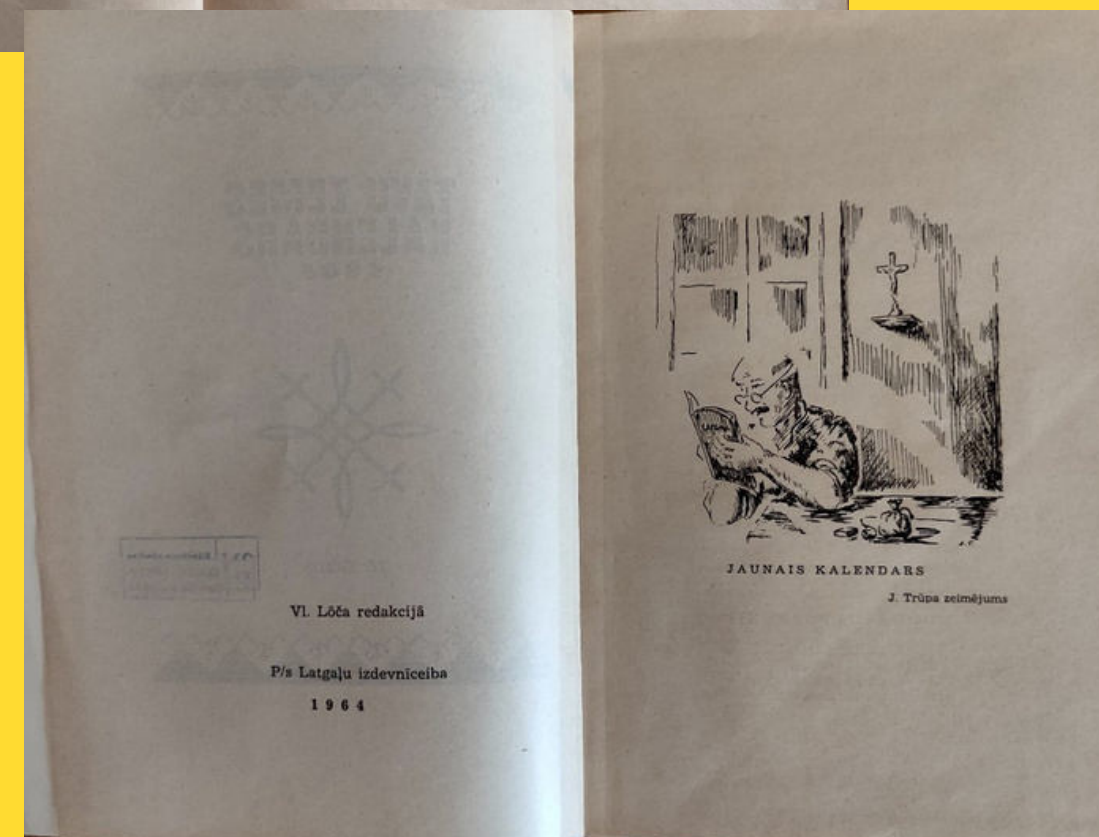
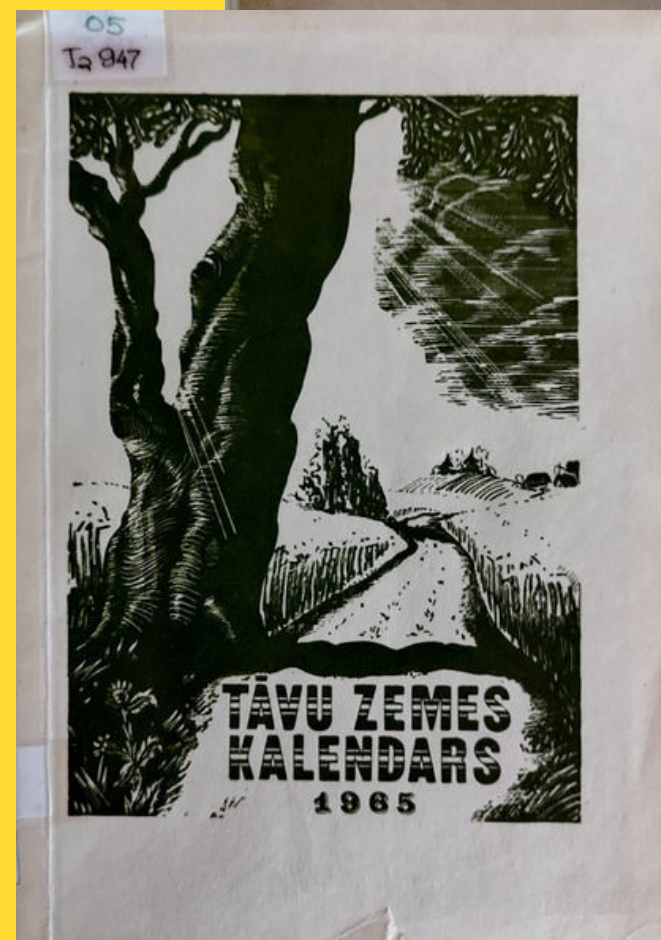
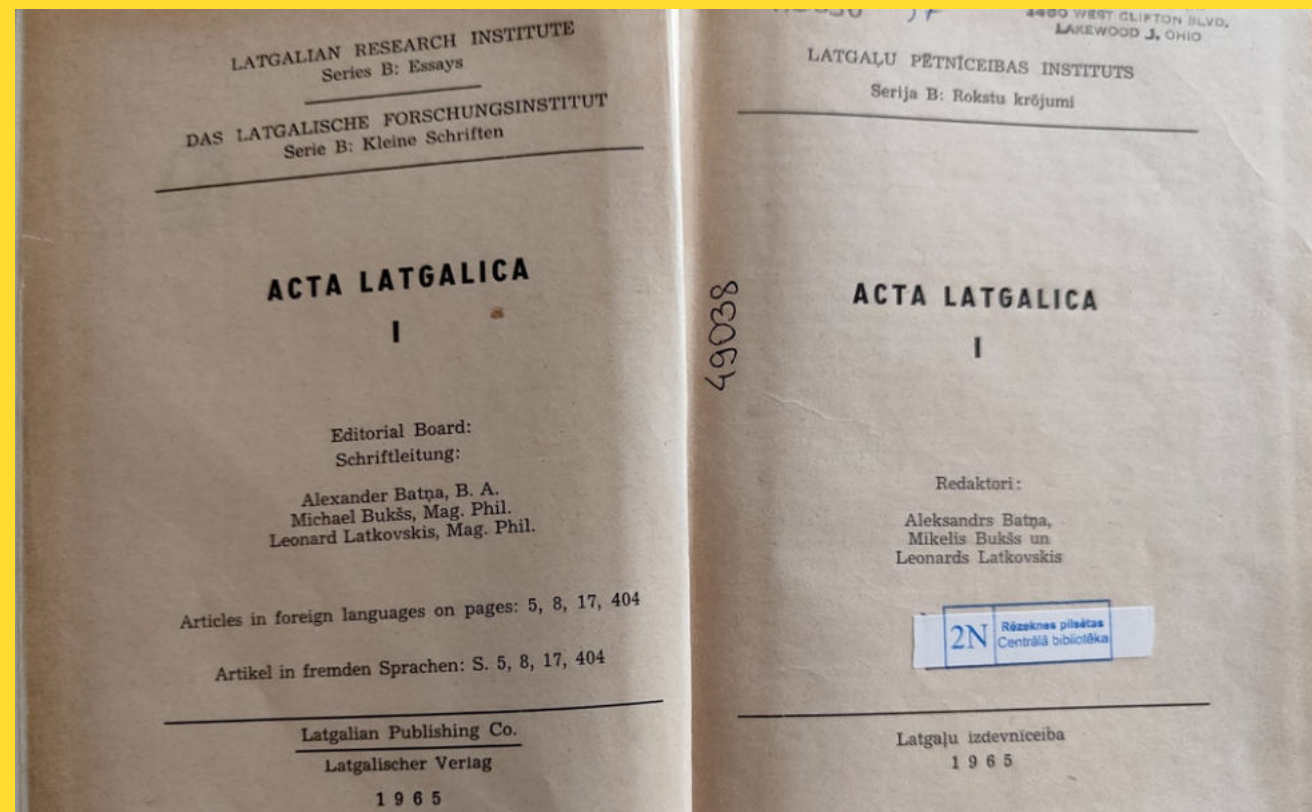
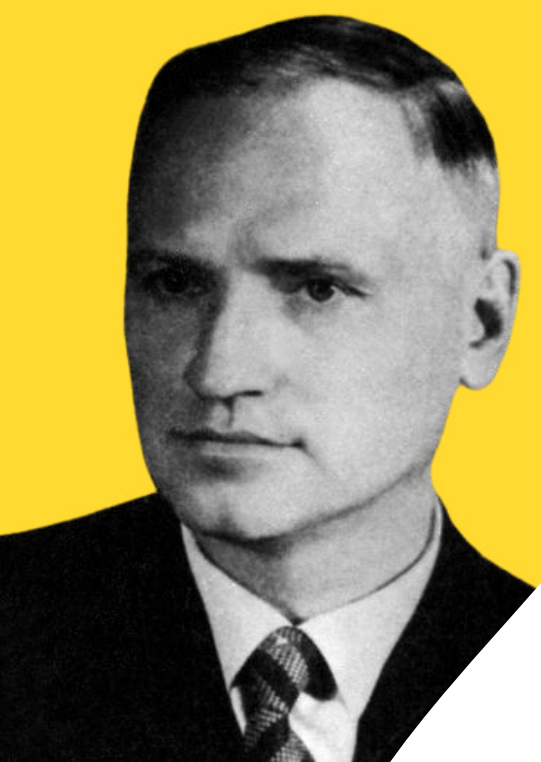


Foto: Rēzeknes Centrālā bibliotēka

Latvieši
5[1]0

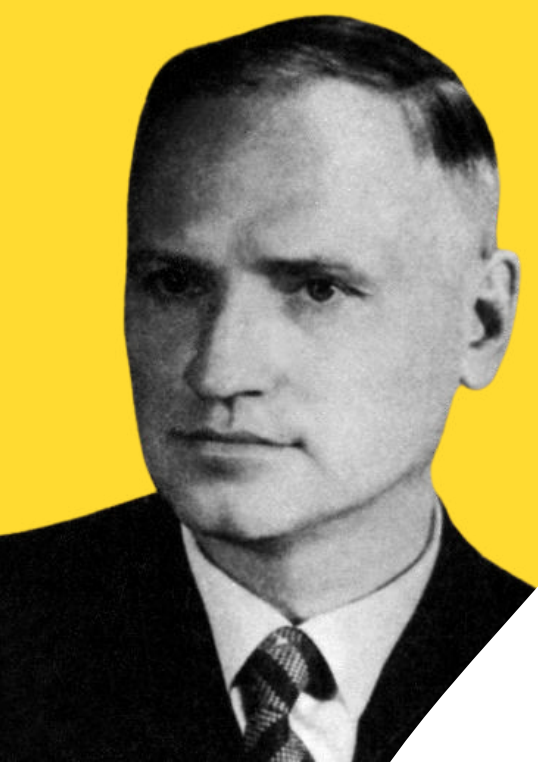


**V
L
A
D
I
S
L
A
V
S
L
O
C
I
S**

TRIMDĀ

- **VI. Locis aktīvi piedalījās un sadarbojās ar dažādām trimdas latgaliešu sabiedriskajām organizācijām, fondiem, piemēram, Andyva Jūrdža fondu, Latgaļu pētniecības institūtu, Latgaļu sētas fondu, Amerikas latviešu katoļu apvienību, Zviedrijas latgaļu katoļu apvienību u.c.**

**Latviešu grāmatai
5[1]0**



VLADISLAVS LOCIS

TRIMDĀ

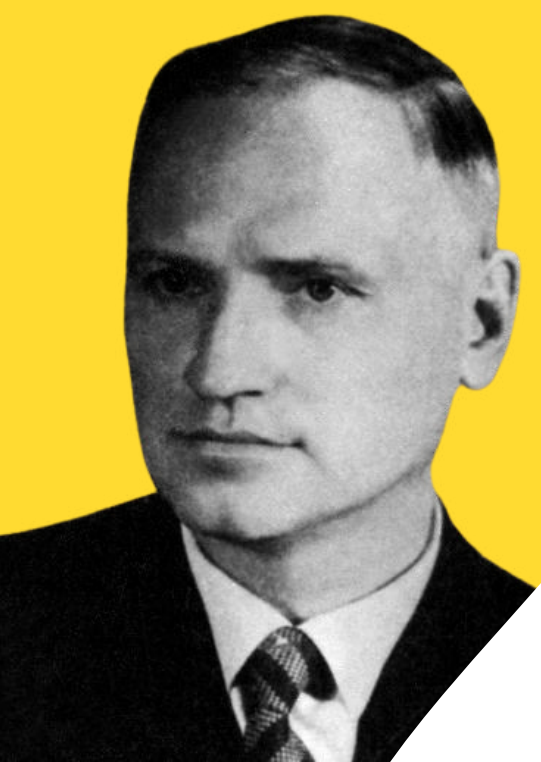
**AMERIKAS LATVIEŠU
APVIENĪBAS (ALA)
SVINĪGĀS 18. NOVEMBRA
SĒDES DALĪBNIKI UN
VIESI VAŠINGTONĀ, ASV.
(1958)**

Foto: Latvijas Nacionālā vēstures muzeja krājums,
<https://www.lsm.lv/raksts/dzive--stils/vesture/neertie-latgaliesi-boleslavs-maikovskis-kolaborants-vai-trimdas-latviesu-kulturas-aizstavis.a394008/>



1. rindā no kreisās: ALA vicepr. Alfrēds Bērziņš, sūtnis Arnolds Spekke, ALA pr. Pēteris Lejiņš, ALA Kultūras bir. vad. Jānis Kadilis, ALA valdes sekr. Visvaldis Klīve. 2. rindā no kreisās: Benno Ābers, Kārlis Ņuzulis, Latvijas sūtn. pad. Anatols Dinbergs, ALA ģenerālsekr. Bruno Albats, ALA kasieris Gunārs Meierovics, ALA Aprūpes bir. vad. Ludvigs Bērziņš, ALA sporta bir. vad. Arvīds Zāģeris, ALA sekr. vietn. Alfrēds Puķīte, ALA vicepr. Boļeslavs Maikovskis, Kārlis Karūsa, Kārlis Rabācs, Andrejs Punka.

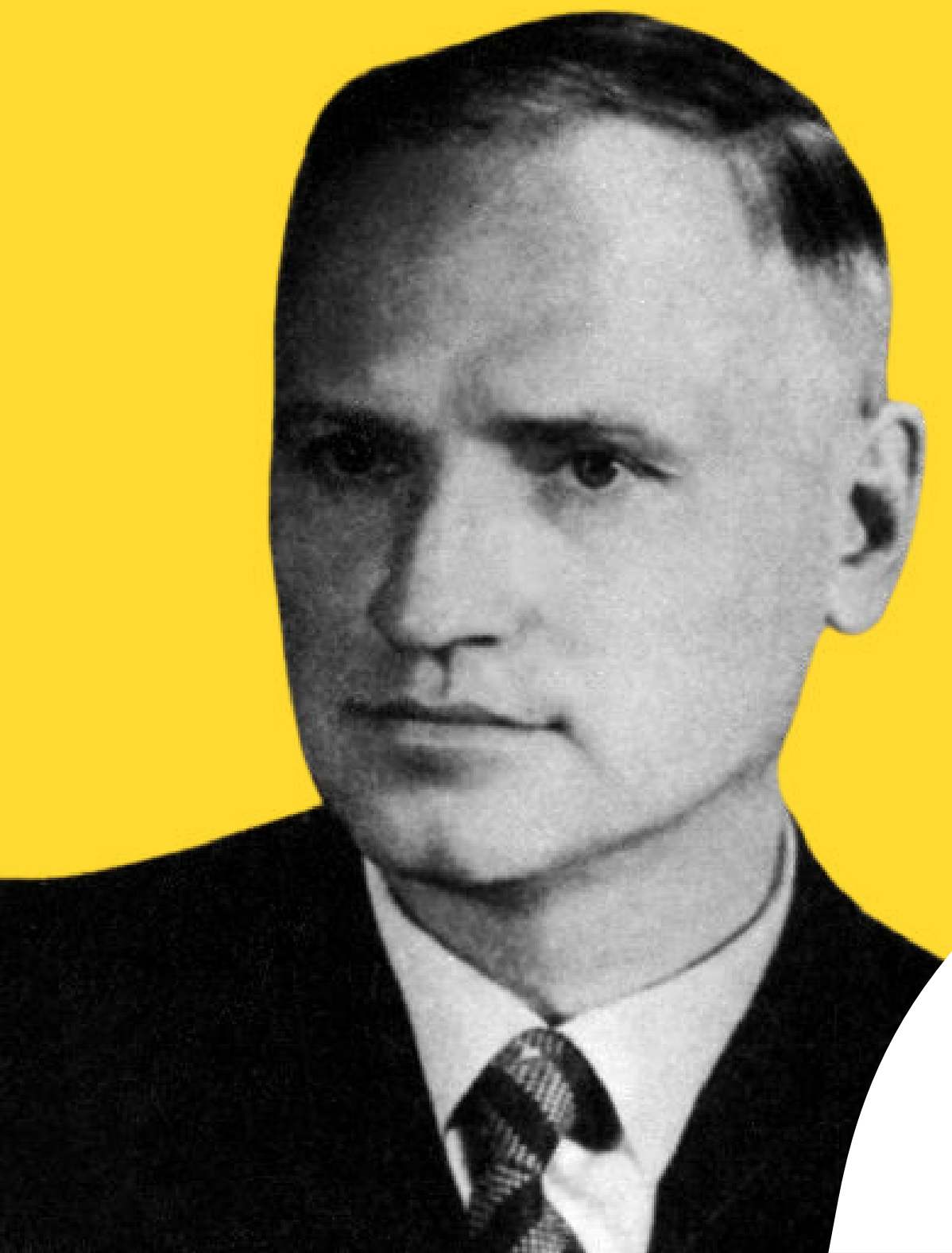
Latviešu grāmatai
1958



VLADISLAVS LOCIS

TRIMDĀ

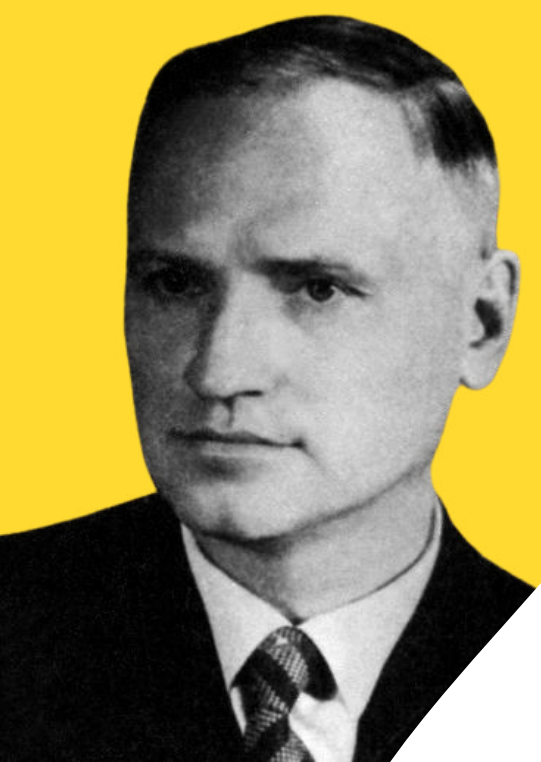
- Vl. Locis darbojās dienu un nakti: dienā nodarbojās ar savu sirdsdarbu - izdevējdarbību, bet naktī darīja maizes darbu - strādāja par naktssargu uzņēmumā *Siemens*.
- Vl. Loča ieguldījums vērojams arī periodisko radioraidījumu organizēšanā un raidīšanā uz okupēto Latviju. Laika gaitā radioraidījums tika pārdēvēts par "Latgolys bolss" un skanēja 30 minūtes nedēļā (sākotnējo 5 minūšu vietā).
- Vl. Locis strādāja ļoti pašizliedzīgi, ļoti daudz, bet to pašu prasīja arī no citiem.
- Vl. Locis mira 1984. gada 30. decembrī 72 gadu vecumā.



VLADISLAVS LOCIS

IEGULDĪJUMS UN PIEMIŅA

Latviešu grāmatai
07.15

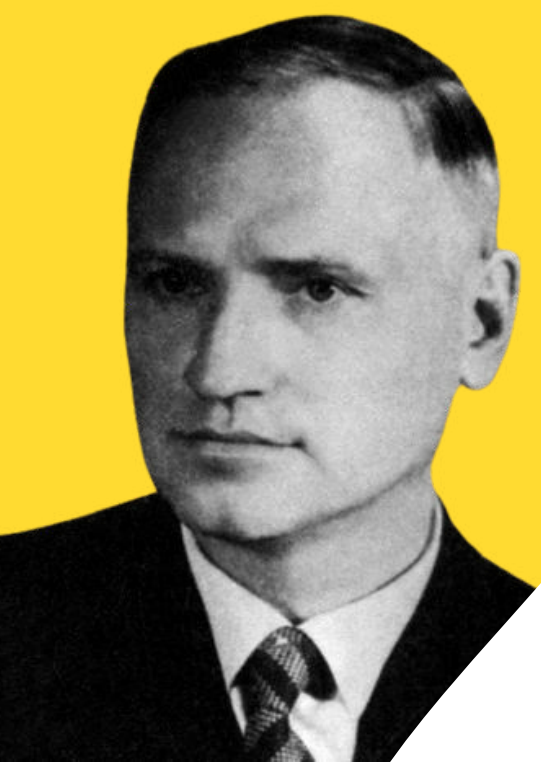


VLA DIS LAVS LOCIS

IEGULDĪJUMS KULTŪRAS MANTOJUMA SAGLABĀŠANĀ

- VI. Loča nopelns atrodams Pilcenes Svētā Antona Romas katoļu baznīcas (Dricānu pagasts) saglabāšanā.
- Uzzinājis par Latvijas PSR valdības ieceri nojaukt baznīcu, viņš vērsās pie Apvienoto Nāciju Organizācijas (ANO) ar pretenziju. Rezultātā tika panākta baznīcas ēkas saglabāšana.
- Pilcenes Svētā Antona Romas katoļu baznīcas iekļauta valsts nozīmes arhitektūras pieminekļu sarakstā un ir vecākā koka baznīca Latgalē.

Latviešu grāmatai
5[1]0



V L A D I S L A V S L O C I S

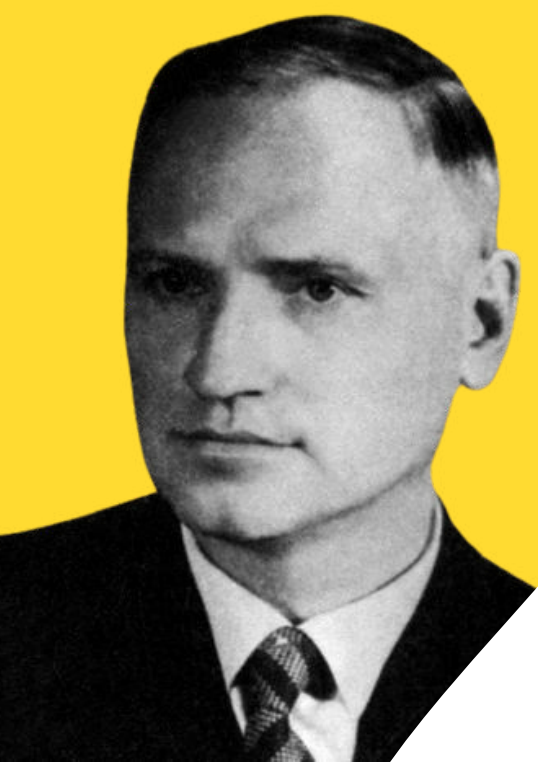
IEGULDĪJUMS KULTŪRAS MANTOJUMA SAGLABĀŠANĀ



Pilcenes Svētā Antona Romas katoļu baznīca

Foto: https://lv.wikipedia.org/wiki/Pilcenes_bazn%C4%ABca#/media/Att%C4%93ls:Pilcenes_kato%C4%BCu_bazn%C4%ABca.jpg

Latviešu grāmatai
5[1]0



VLADISLAVS LOCIS

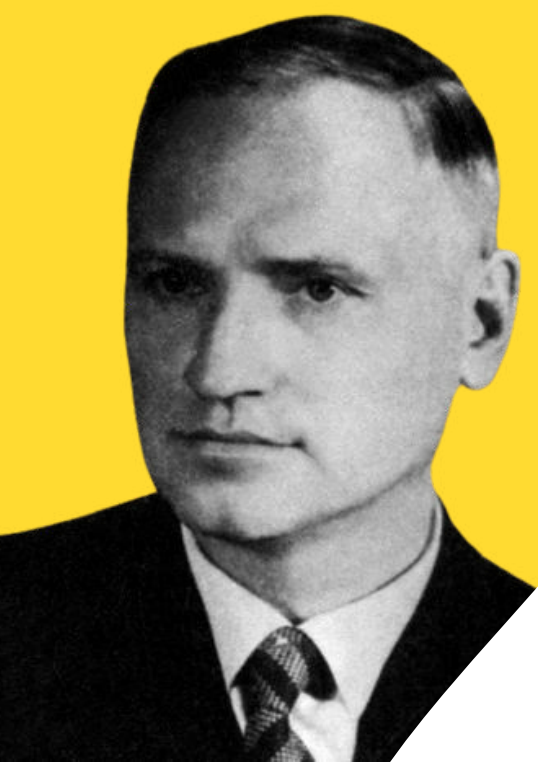
PIEMIŅA

- 1992. gada rudenī Vl. Locis pārapbedīja Dricānu pagasta Pilcenes kapos līdzās viņa vecvecākiem.
- Daugavpilī, Alejas ielas 5. nama vietā pie ēkas fasādes tika atklāta piemiņas plāksne, kas vēstī, ka te savulaik darbojās latgaliešu izdevniecība.



Foto:
<https://latgalesdati.du.lv/persona/4112>

Latviešu grāmatai
5510



VLADISLAVS LOČIS

PIEMIŅA

- Atbrīvošanas alejā 90, Rēzeknē tika atklāts Vladislava Loča piemiņai veltīts piemineklis.



Avots: <http://latgalesdati.du.lv/foto/4141>, fotogrāfs H. Soms

Latviešu grāmatai
5[1]0



V L A D I S L A V S L O C I S

PIEMIŅA

**Rēzeknē dibināts
Latgaļu
Rakstniecības
muzejs/ Vladislava
Lōča latgaļu rokstu
muzejs,
nodibinājums
«Vladislava Loča
fonds» .**



FOTO: ANNELE SLIŠĀNE ;
[HTTPS://WWW.FACEBOOK.COM/PHOTO?
FBID=5911661538954407&SET=A.881524855301459](https://www.facebook.com/photo?fbid=5911661538954407&set=A.881524855301459)

Latviešu grāmatai
5510

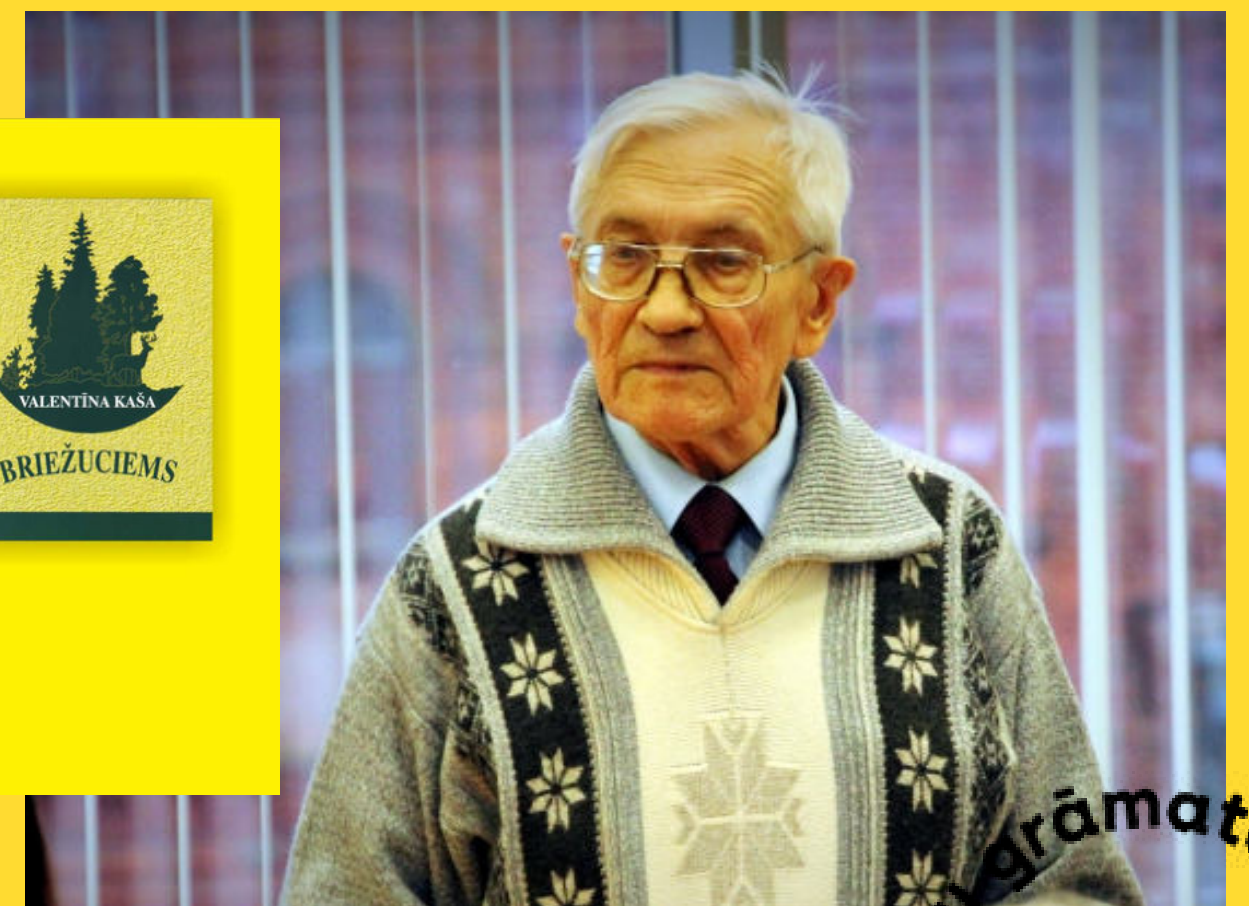
PIEMIŅA

- Mūsdienās Vladislava Loča aizsākto literatūras almanahu "Olūts" un gadagrāmatu "Tāvu zemes kalendārs", kā arī citu latgaliešu literāro darbu izdošanu pārņēmusi Latgales Kultūras centra izdevniecība, kuru dibināja un vada Jānis Elksnis.



1.

2.



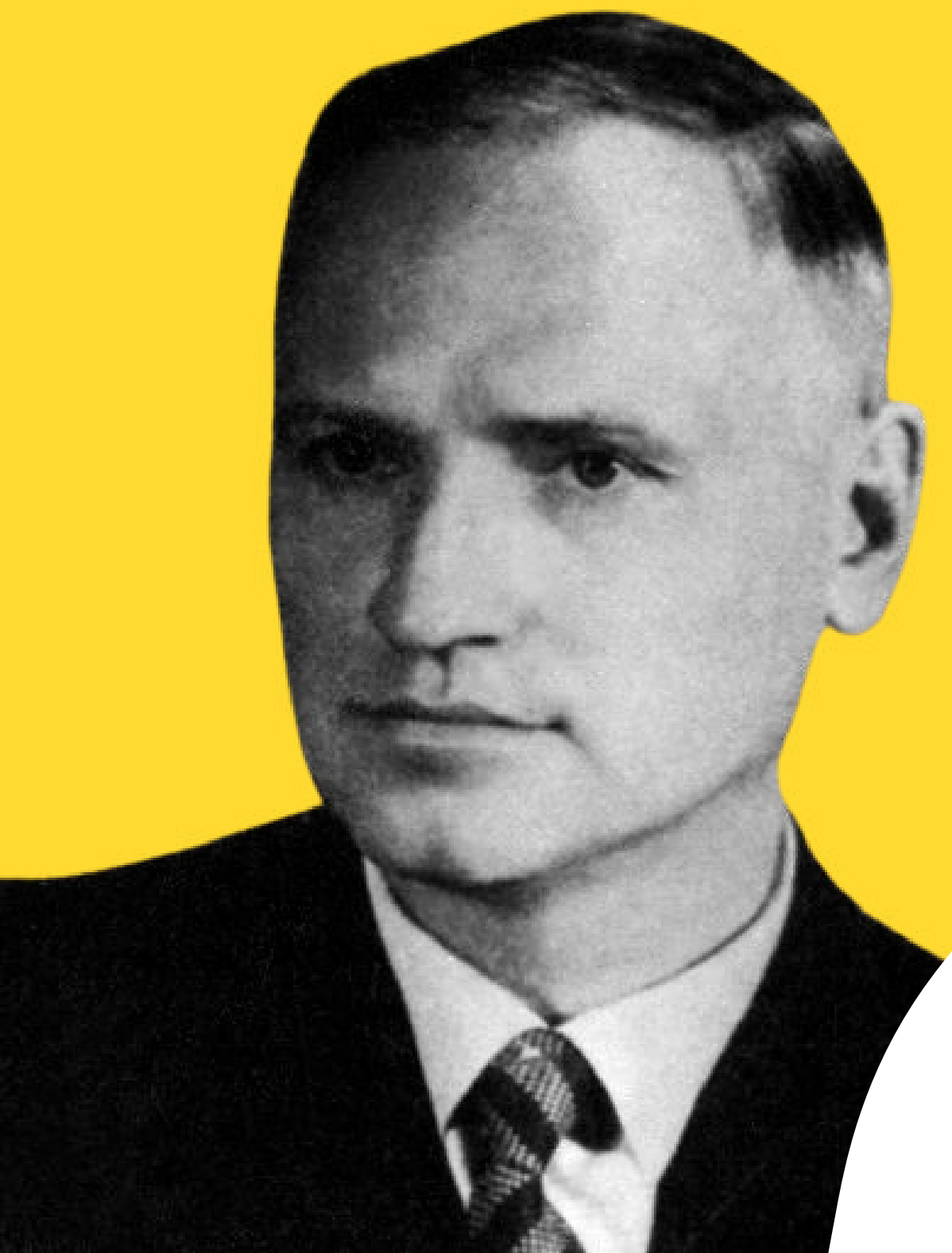
Latviešu grāmatai
5[1]0



VLADISLAVS LŌCIS

AVOTI

- Vl. Lōcis, red. D. Mjartāns. Dīnasgrōmota : 1940-1945, 2009;
- M. Bukšs. Latgaļu literaturas vēsture, 1957;
- Vl. Lōcis-Vaideāns, sast. I.Salceviča. Tautas gors, 1992;
- V. Ločmele. Vladislava Lōča dzīve un darbība, 2012;
- Rēzeknes Centrālās bibliotēkas novadpētniecības materiāli;
- Interneta resursi:
 - www.latgalesdati.du.lv
 - www.literatura.lv
 - www.lcb.lv
 - www.lgdb.lnb.lv
 - www.rezeknesbiblioteka.lv
 - <https://www.youtube.com/watch?v=5VzoMt84-w&t=175s>
- Mūzika: www.pixabay.com



VLADISLAVS LOČIS



TAUTAS GARAS SARGĀTĀJS

VELTĪJUMS VLADISLAVA LOČA IZDEVĒJDARBĪBAS
AIZSĀKUMU ATCEREI

CIKLĀ "LATVIEŠU GRĀMATAI – 500"

SAGATAVOJA RĒZEKNES CENTRĀLĀ BIBLIOTĒKA

